

Sygn. akt *I ACa 1244/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Gulczyńska /spr./

Sędziowie: SA Małgorzata Kaźmierczak

SA Mariola Głowacka

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) (...)Funduszu (...) z siedzibą w W.

przeciwko **D. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu – XIII Wydział Cywilny w Lesznie

z dnia 6 marca 2017 r. sygn. akt XIII C 913/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że uchyla nakaz zapłaty z dnia 11 października 2016r. wydany przez Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek Zamiejscowy w Lesznie w sprawie XIII Nc 191/16 w części zasadzającej ustawowe odsetki za opóźnienie i w tym zakresie powództwo oddała, a w pozostałej części nakaz ten utrzymuje w mocy;
2. oddała apelację w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 4.050 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mariola Głowacka Małgorzata Gulczyńska Małgorzata Kaźmierczak

I ACa 1244/17

UZASADNIENIE

Dnia 11 października 2016 r. w sprawie XIII Nc 191/16 sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym i nakazał pozwanej D. P. aby zapłaciła powodowi – U. (...)Fundusz (...) z siedzibą w W. 113.800,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 10 października 2016 r. do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do nieruchomości obciążonej hipotekami umownymi zwykłymi w łącznej kwocie 130.000 zł ustanowionymi na nieruchomości położonej we W., dla której Sąd Rejonowy w Lesznie VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę

wieczystą KW (...). Sąd zasądził także od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.423 zł tytułem zwrotu uiszczonej przez powoda opłaty oraz kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana wniosła zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty (błędnie nazwane sprzeciwem), domagając się uchylenia nakazu zapłaty. Podniosła, że powód nie zaliczył uiszczonej w dniu 18 kwietnia 2012 r. kwoty 20.000 zł.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy utrzymał nakaz zapłaty w mocy i orzekł o kosztach postępowania.

W dniu 6 czerwca 1996 r. W. P. zawarł z (...) Bank (...) umowę kredytu na rachunku bieżącym na kwotę 50.000 zł. Dnia 5 maja 1997 r. pozwana zawarła z Bankiem (...) S.A. Oddział w (...) umowę o przystąpienie do długu. Zabezpieczeniem spłaty kredytu są ustanowione hipoteki umowne zwykłe w łącznej kwocie 130.000 zł na nieruchomości położonej we W. zapisanej w Księdze Wieczystej, prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie pod numerem (...), której właścicielką jest pozwana. Wobec niedotrzymania warunków umowy kredytowej (...) S.A. Oddział w (...) wypowiedział umowę kredytu.

W dniu 18 maja 2009 r. pomiędzy (...) Bank (...) z siedzibą w W. a powodem doszło do zawarcia umowy sprzedaży wierzytelności, w tym wierzytelności w stosunku do pozwanej i W. P. wynikającej z umowy nr (...) w kwocie 540.563,71 zł. (...) S.A. Oddział Centrum (...) o zawarciu umowy sprzedaży wierzytelności zawiadomił pozwaną pismem z dnia 1 czerwca 2009 r. Pismem z 15 czerwca 2009 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 351.118,21 zł.

Na dzień 17 kwietnia 2012 r. stan zadłużenia pozwanej i W. P. wynosił 393.137,59 zł, na co składały się kapitał w kwocie 113.800,18 zł, odsetki (...) S.A. w kwocie 230.563,77 zł, odsetki powoda w kwocie 42.992,14 zł i koszty w wysokości 5.781,50 zł.

W dniu 18 kwietnia 2012 r. pozwana dokonała spłaty zadłużenia w kwocie 20.000 zł. Powód dokonaną wpłatę zaliczył w pierwszej kolejności na koszty, a resztę na część odsetek (...) S.A.

Okoliczności sprawy były bezsporne. Zgodnie z art. 451 § 1 k.c. dłużnik, który ma względem wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju, może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Nadto z § 6 pkt. 2 umowy kredytowej z dnia 6 maja 1996 r. jednoznacznie wynika, że wpływy na rachunek bieżący pokrywają zadłużenie w następującej kolejności: koszty monitów i egzekucji, niespłacone odsetki, kapitał. Zatem w ocenie sądu powód w sposób prawidłowy zaliczył dokonaną przez pozwaną wpłatę 20.000 zł na koszty i na odsetki (...) S.A.

Zgodnie z art. 65 § 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece powód, na rzecz którego na nieruchomości pozwanej ustanowione zostały hipoteki umowne zwykłe w łącznej kwocie 130.000 zł, ma uprawnienie do dochodzenia od pozwanej na jego rzecz zabezpieczonej wierzytelności do wysokości sumy hipotek. Ponieważ pozwana jest dłużnikiem rzeczowym, Sąd ograniczył na podst. art. 319 k.p.c. jej odpowiedzialność do nieruchomości obciążonej hipotekami zwykłymi.

Uznając, że zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty są nieskuteczne sąd na podst. art. 496 k.p.c. utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty z dnia 11 października 2016 r. wydany w sprawie XIII Nc 191/16.

Ustawowe odsetki sąd zasądził na podst. art. 480 § 1 k.c. od dnia złożenia pozwu przez powoda. O kosztach sąd orzekł na podst. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 6 i § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Na podst. art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4.268 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od zarzutów przeciwko nakazowi zapłaty.

Wyrok w całości zaskarżyła pozwana. Podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami postępowania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zarzut przedawnienia roszczenia został podniesiony przez pozwaną dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, co nie stoi na przeszkodzie jego rozpoznaniu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2014 r., I CSK 737/13, LEX nr 1604623). Zarzut okazał się częściowo skuteczny.

Nie budzi wątpliwości w świetle uzasadnienia pozwu, że choć pozwana przystąpiła do długu i była także dłużnikiem osobistym, powód dochodził od niej zapłaty wyłącznie jako od dłużnika rzeczowego. Należność główna została ograniczona do niespłaconego kapitału, a odsetki stanowiły odsetki za opóźnienie naliczane od dnia wniesienia pozwu. Powód nie wskazał podstawy prawnej naliczania odsetek, lecz niewątpliwie był nią przepis art. 481 § 1 k.c., a nie – zapewne omyłkowo – powołany przez Sąd Okręgowy art. 480 § 1 k.c.

Słusznie Sąd Okręgowy wskazał, że uwzględnienie powództwa wobec dłużnika hipotecznego znajduje uzasadnienie w treści art. 65 § 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1007 z późn. zm., dalej ukwh). W judykaturze dominuje pogląd, że obowiązek właściciela obciążonej hipoteką nieruchomości odpowiadający uprawnieniu wierzyciela do zaspokojenia się z przedmiotu hipoteki polega na zapłacie, a nie na znoszeniu egzekucji kierowanej do tego przedmiotu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999 r., III CKN 331/98, OSNC 2000, nr 3, poz. 57, i z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 606/03, nie publ.).

Nie budzi wątpliwości, że w myśl art. 77 ukwh przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Zarówno w obecnym brzemieniu, jak i przed wprowadzeniem zmian, czyli przed dniem 20 lutego 2011 r., przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o odsetki (obecnie mowa szerzej o świadczeniach ubocznych). Mimo przedawnienia roszczenia wobec dłużnika osobistego powód ma więc możliwość uzyskania tytułu egzekucyjnego wobec dłużnika rzeczowego, ale tylko co do wierzytelności głównej. Nie może natomiast żądać zaspokojenia przedawnionych odsetek. Sąd Apelacyjny podziela w tej mierze stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2017 r., III CSK 215/16, LEX nr 2312216. Sąd Najwyższy przyjął w nim, że zarzut przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką przysługuje właścicielowi przedmiotu hipoteki jako zarzut dłużnika osobistego (art. 73 ukwh). Badając zarzut przedawnienia trzeba odnosić się do wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, a skuteczność tego zarzutu zależy od sytuacji dłużnika osobistego (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 570/10, LEX nr 960542; Łukasz Przyborowski, Art. 77. w Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Przepisy o postępowaniu wieczystoksięgowym. Komentarz. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2014; Izabela Heropolitańska, art. 77 w Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Komentarz 2017, wyd. 3).

Umowa kredytowa, którą zabezpieczała hipoteka ustanowiona na nieruchomości pozwanej, była wielokrotnie aneksowana. Ostatecznie aneksem z 29 grudnia 2000 r. (k. 23-25) należność rozłożono na raty, ustalając termin zapłaty ostatniej raty na dzień 30 listopada 2003 r. Wypowiedzenie umowy nastąpiło pismem z 22 lipca 2002 r. (k. 27). Do akt nie dołączono dowodu doręczenia tego pisma. Ocena skuteczności tego wypowiedzenia jest jednak zbędna, bo całość kredytu była wymagalna najpóźniej z upływem terminu zapłaty ostatniej raty (30 listopada 2003 r.), czyli niemal 13 lat przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie. Powód w odpowiedzi na zarzut przedawnienia nie powołuje się na żadne zdarzenia, które miałyby doprowadzić do przerwy biegu przedawnienia.

W najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że odsetki za opóźnienie są świadczeniem okresowym i co do zasady przedawniają się z upływem terminu trzyletniego wynikającego z art. 118 k.c. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego. (zob. uchwała składu siedmiu sędziów SN z 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 149). Wraz z przedawnieniem

roszczenia głównego dochodzi zatem do przedawnienia odsetek już wymagalnych, a zarzut przedawnienia jest skuteczny także wobec odsetek naliczanych po przedawnieniu wierzytelności głównej. Skoro zatem wierzytelność zabezpieczona hipoteką przedawniła się najpóźniej z upływem 30 listopada 2013 r., to zarzut przedawnienia co do odsetek od dnia 10 października 2016 r. jest uzasadniony.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że roszczenie powoda do wysokości kapitału zasługiwało na uwzględnienie, natomiast oddalone zostało w części obejmującej odsetki. Nakaz zapłaty należało na podstawie art. 496 k.p.c. uchylić co do odsetek i w tym zakresie powództwo oddalić, a w pozostałej części utrzymać nakaz w mocy. Zmiana wyroku nastąpiła na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., a oddalenie apelacji w pozostałej części na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., uznając, że pozwana przegrała postępowanie niemal w całości. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda ustalono na podstawie § 15 ust. 1, § 2 pkt 6 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804).

Małgorzata Kaźmierczak Małgorzata Gulczyńska Mariola Głowacka

--	--	--